

prima instanță: V. Carapirea
instanța de apel: L. Bulgac, N. Craiu, M. Guzun

dosarul nr. 2rac-321/14

DECIZIE

17 septembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul Iulia Sîrcu,
Judecătorii Tamara Chișca - Doneva, Iuliana Oprea
Ion Druță, Oleg Sternioală

examinînd, fără participarea părților, recursul declarat de către Societatea Comercială „Belsedes-Prim” Societate cu Răspundere Limitată,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Societății Comerciale „Belsedes-Prim” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat Basarabeasca, Direcției de Administrare Fiscală Botanica a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău și Centrului Național Anticorupție cu privire la repararea prejudiciului material,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 ianuarie 2014, prin care apelul declarat de către Societatea Comercială „Belsedes-Prim” Societate cu Răspundere Limitată a fost respins și menținută hotărîrea Judecătoriei Basarabeasca din 17 septembrie 2013,

c o n s t a t ă

La 16 august 2011 SC „Belsedes-Prim” SRL a depus cerere de chemare în judecată împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat Basarabeasca cu privire la repararea prejudiciului material.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, prin somația nr. 31-2/2088 din 13 octombrie 2008 Inspectoratul Fiscal de Stat Basarabeasca a comunicat SC „Belsedes-Prim” SRL despre faptul că ultimul are datorii față de altă societate în sumă de 527 200 lei.

La 20 octombrie 2008, prin dispoziția nr. 0300018317 a Inspectoratului Fiscal de Stat Basarabeasca au fost suspendate operațiunile la conturile bancare ale SC „Belsedes-Prim” SRL. Dispoziția susmenționată a fost anulată prin comunicatul nr. 0300018503 din 03 noiembrie 2008, însă conturile bancare în continuare au rămas a fi blocate, în perioada 03 noiembrie 2008 – 22 ianuarie 2009 fiind emise 12 ordine de încasare în sumă totală de 517 027 lei.

Menționează reclamantul că prin hotărîrea Judecătoriei Basarabeasca din 15 februarie 2011, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2011 s-a dispus anularea somației Inspectoratului Fiscal de Stat Basarabeasca nr. 31-2/2088

din 13 octombrie 2008, fiind declarate nule ordinele de incaso, cu restituirea din bugetul de stat prin intermediul Trezoreriei Centrale a Ministerului Finanțelor în beneficiul SC „Belsedes-Prim” SRL suma de 517 027 lei.

Indică reclamantul că în rezultatul acțiunilor nelegitime ale pîrîtului, a fost lipsit de dreptul de a utiliza mijloacele bănești în activitatea de antreprenzor, astfel reclamantul a avut de suportat prejudicii materiale.

Solicită reclamantul încasarea de la Inspectoratul Fiscal de Stat Basarabeasca a prejudiciului cauzat SC „Belsedes-Prim” SRL în urma blocării conturilor bancare în sumă de 303 639 lei – ce reprezintă dobînda egală cu rata de refinanțare a BNM pînă la 9% anual și 23026124 lei – venitul ratat.

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Basarabeasca din 23 mai 2013 s-a dispus atragerea în calitate de copîrîți Direcția de Administrare Fiscală Botanica a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău și Centrul Național Anticorupție.

Prin hotărîrea Judecătoriei Basarabeasca din 17 septembrie 2013 acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 ianuarie 2014 apelul declarat de către SC „Belsedes-Prim” SRL a fost respins și menținută hotărîrea primei instanțe.

La 02 aprilie 2014 SC „Belsedes-Prim” SRL a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel cu remiterea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

Recurentul în motivarea recursului a indicat că instanța de apel a interpretat și aplicat eronat normele de drept material, precum și a apreciat în mod arbitrar probele administrate în cadrul judecării pricinii, refuzînd efectuarea unei expertize economico-financiare.

În conformitate cu art. 434 al. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

În materialele cauzei lipsesc date despre momentul primirii de către recurent a copiei deciziei instanței de apel motivate, iar în cererea de recurs acesta indică că a luat cunoștință cu decizia Curții de Apel Chișinău din 21 ianuarie 2014, la 10 februarie 2014.

În astfel de circumstanțe, data comunicării hotărîrii motivate se consideră 10 februarie 2014, recursul fiind depus în termen.

La 26 mai 2014 în adresa Inspectoratului Fiscal de Stat Basarabeasca, Direcției de Administrare Fiscală Botanica a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău și Centrului Național Anticorupție a fost expediată copia recursului declarat de către SC „Belsedes-Prim” SRL, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței la recurs.

La 12 iunie 2014 Inspectoratul Fiscal de Stat Basarabeasca, și la 16 iunie 2014 Direcția de Administrare Fiscală Botanica a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău au depus referință la recursul declarat de către SC „Belsedes-Prim” SRL, în care au solicitat respingerea recursului și menținerea hotărîrii primei instanțe și deciziei instanței de apel ca fiind legale și întemeiate.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 16 iulie 2014 recursul SC „Belsedes-Prim” SRL a fost declarat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele recursului și obiecțiile expuse în referință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 118 al. (3) CPC, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 119 al. (1) CPC, probele se adună și se prezintă de către părți și de alți participanți la proces. Dacă în procesul de adunare a probelor apar dificultăți, instanța poate contribui, la solicitarea părților și altor participanți la proces, la adunarea și prezentarea probelor necesare.

În conformitate cu art. 148 al. (1) CPC, pentru elucidarea unor aspecte din domeniul științei, artei, tehnicii, meșteșugurilor artisanale și din alte domenii, apărute în proces, care cer cunoștințe speciale, judecătorul sau instanța dispune efectuarea unei expertize, la cererea părții sau a unui alt participant la proces, iar în cazurile prevăzute de lege, din oficiu. Actele reviziei ori ale inspecțiilor departamentale, precum și raportul scris al specialistului, nu pot înlocui raportul de expertiză și nici exclude necesitatea efectuării expertizei în aceeași problemă.

Materialele dosarului atestă că recurentul-reclamant SC „Belsedes-Prim” SRL s-a adresat cu prezenta cerere de chemare în judecată împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat Basarabeasca, Direcției de Administrare Fiscală Botanica a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău și Centrului Național Anticorupție cu privire la repararea prejudiciului material, cauzat în urma blocării conturilor bancare și extragerii sumei de 517 027 lei în temeiul dispoziției nr. 0300018317 din 20 octombrie 2008 a Inspectoratului Fiscal de Stat Basarabeasca, care ulterior a fost anulată. Drept temei al pretențiilor, recurentul-reclamant a făcut referire la raportul de audit privind calcularea beneficiului ratat la SC „Belsedes-Prim” SRL pentru perioada 03 noiembrie 2008 – 31 iulie 2011, întocmit de către Firma de Audit și Consultanță „Confidențial-Audit”, auditorul independent Anestiadi Valentin, potrivit căruia valoarea dobânzii referitor la prejudiciul efectiv material cauzat din motivul sustragerii ilegale a mijloacelor financiare de la SC „Belsedes-Prim” SRL poate constitui suma de 303 639 lei (dobânda egală cu rata de refinanțare a BNM plus 9%

annual) și beneficiul pînă la impozitare ratat pentru perioada 03 noiembrie 2008 – 31 iulie 2011 poate constitui suma de 23 026 124 lei.

În cadrul examinării pricinii în prima instanță, Direcția de Administrare Fiscală Botanica a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău a prezentat decizia Consiliului de Supraveghere a activității de audit de pe lîngă Ministerul Finanțelor nr. 4 din 20 mai 2013, prin care a fost sancționat auditorul independent Anestiadi Valentin, sub formă de avertisment, invocîndu-se că serviciile prestate SC „Belsedes-Prim” SRL, și anume întocmirea raportului de audit privind calcularea beneficiului ratat pentru perioada 03 noiembrie 2008 – 31 iulie 2011 nu corespund exigențelor față de auditul rapoartelor financiare.

În vederea stabilirii corectitudinii calculării beneficiului ratat a SC „Belsedes-Prim” SRL în perioada suspendării conturilor bancare – 03 noiembrie 2008 – 31 iulie 2011 recurentul-reclamant SC „Belsedes-Prim” SRL a solicitat efectuarea unei expertize economico-financiare în acest sens.

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Basarabeasca din 11 iunie 2013 a fost respins demersul privind dispunerea efectuării expertizei economico-financiare ca neîntemeiat.

Drept urmare, prima instanță a emis hotărîrea în lipsa acestei probe reclamate și prin hotărîrea din 17 septembrie 2013 a respins acțiunea.

Nici instanța de apel, necătînd la faptul că în cererea de apel recurentul-apelant a indicat că prima instanță a neglijat demersul privind efectuarea expertizei economic-financiare, nu s-a expus asupra necesității prezentării acestei probe, menținînd hotărîrea primei instanțe.

În atare circumstanțe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acțiunile instanței de apel sunt contrare prevederilor art. art. 118, 119 și 372 CPC. Or, în conformitate cu art. 372 CPC, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să refacă ori să completeze probele administrate în primă instanță, să prezinte noi probe, în condițiile prezentului cod, iar instanța de apel este obligată să administreze noi probe și să constate noi circumstanțe dacă este necesar soluționării juste a pricinii.

Deci, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că instanța de apel nu a acordat unei părți în proces dreptul de a invoca probe adiacente sub forma prezentării unui raport de expertiză necesar în baza circumstanțelor faptice ale speței, astfel încălcînd dreptul recurentului la egalitatea armelor și la un proces echitabil garantat de art. 6 paragraf 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Or, potrivit jurisprudenței pertinente degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, principiul egalității armelor într-un proces civil presupune că fiecare parte urmează să dispună de o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza, inclusiv suportul probatoriu, în condiții care să nu o plaseze în dezavantaj considerabil față de partea opusă. Conceptul unui proces echitabil incumbă dreptul părților de a face cunoștință și de a comenta toate probele prezentate și observațiile

anexate la dosar (cauza Grozdanoski contra Macedoniei, hotărârea din 31 mai 2007, definitivă din 31 august 2008).

Din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că s-a constatat încălcarea normelor de drept procedural, eroare care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia curții de apel și a restitui pricina spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecători.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminînd pricina să emită o hotărîre legală și întemeiată, respectînd dreptul părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Societatea Comercială „Belsedes-Prim” Societate cu Răspundere Limitată.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 21 ianuarie 2014 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Societății Comerciale „Belsedes-Prim” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Inspectoratului Fiscal de Stat Basarabeasca, Direcției de Administrare Fiscală Botanica a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău și Centrului Național Anticorupție cu privire la repararea prejudiciului material, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca - Doneva

Iuliana Oprea

Ion Druță

Oleg Sternioală